

שאל

אביר ויריד

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 19:24

יציאת השבת: 20:26

א' מנחם אב תשע"ב

גיליון מס' 76

שאלות ותשובות על הפרשות

מאת ר' עזרא מרום

עונג שלבת

הילדים חשובים מהכסף

הצהרה מובנת מאליה? הלוואי. אפילו בני גד וראובן טעו.

הכסף או האדם, המזומנים או הילדים? כמובן, איש לא יודה לעולם שהוא מעדיף את הכסף על פני הילדים; אבל במציאות, האם אין זו תופעה שכיחה ביותר? האם רוב ההורים, אפילו הורים טובים, אינם אשמים בטעות הזאת לפעמים?

בפרשת השבוע מסופר שבשעה שהעם היהודי מתכונן לכיבוש כנען ולחלוקת הנחלות בארץ המובטחת בין 12 השבטים, שבטי ראובן וגד מבקשים ממשה בקשה מיוחדת.

היה להם "מקנה עצום ורב", והארץ שממזרח לנהר הירדן הייתה מתאימה במיוחד למרעה צאן ובקר. הם ביקשו ממשה לקבל את הארץ הזאת במקום חלקת ארץ ממערב לירדן. בהגישם את הבקשה הזאת הם ניסחו אותה כך: (במדבר לב טז): "ויגשו אליו ויאמרו: גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפננו".

בו ברגע משה נוזף בהם ומתקן את טעותם (פסוק כד): "בנו-לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם [צאנכם]"; משה מחליף את סדר הדברים ומקדים את הילדים לפני בעלי החיים.

רש"י מבחין שהשבטים האלה נתנו דעתם לכספם, כלומר למקנה שלהם, יותר משהתייחסו לבניהם ולבנותיהם. היה על משה ללמד אותם לקח בערכים ובסדרי עדיפויות. קודם המשפחות אח"כ הרכוש.

ואני שואל: האם אנו מעריכים כראוי את הדברים שבחינו? האם סדרי העדיפויות שלנו מסודרים כפי שצריך? או שגם אנחנו מקדימים את המקנה לטף ואת הכבשים (המכונות והמשרד) לילדים?

כמה רבים הם הבעלים המכורים לעבודה שאמרו לרעיותיהם: "יקירתי, אני עושה את כל זה בשבילך ובשביל הילדים". אבל בעצם העסקים שאנו עסוקים בהקמתם לוקחים אותנו מהילדים בשנים החשובות ביותר בחייהם, שנות עיצוב האישיות שלהם. בצדק נאמר: "הדבר הטוב ביותר שאתה יכול להשקיע בילדיך הוא לא כסף אלא זמן".

לאורך השנים ראיתי בני אדם רבים הפוכים ל"הצלחות". הם משיגים הצלחה מקצועית, הצלחה בקריירה, הצלחה בעסקים, הגדילו את הפרסום וההון שלהם. אבל רבים יותר מדי מהם הפכו לכישלונות משפחתיים. בסופו של יום, את הסיפוק הגדול

ציין 3 טעמים.
רש"י - להודיע חסדיו של מקום.
רמב"ם - לפרסם את נסיה ה'.
ספורנו - לפרסם את זכותם של בני ישראל, שהלכו אחרי ה' במדבר.

11. א. באיזה גיל נפטר אהרון?
ב. באיזה תאריך הוא נפטר?
א. 123 שנה. ב. ר"ח אב (-) בחודש החמישי באחד לחודש".

12. "ואם לא תורישו את יושבי הארץ... והיו לשיכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם". מה פירוש המילים: שיכים וצנינים?

שיכים - יתדות. צנינים - משוכות קוצים.
13. כמה ערים ניתנו ללויים, וכמה מתוכן היו ערי מקלט?
48 ערים ניתנו ללויים, 6 מהן היו ערי מקלט.

14. "וישמע מלך ערד - מה שמע? שמת אהרון ונסתלקו ענני הכבוד.

15. "נחנו נעבור חלוצים לפני ה'". ציין עוד 2 מקומות בתורה, בהם כתוב הביטוי: נחנו.
א. "כולנו בני איש אחד נחנו" (בראשית מ"ב, 11).
ב. "ונחנו מה כי תלינו עלינו" (שמות ט"ז, 7).

16. מה משותף לערים: שכם, חברון וגולן? שלושתן היו ערי מקלט.

17. מהיכן למדים שראוי להשיא את הבנות על-פי גילן?
למדים מבנות צלופחד שנישאו כסדר הולדתן (רש"י, גמ' בבא בתרא ק"כ).

1. "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב". איזו מידה כנגד מידה יש בעונש זה? בלעם החליף אומנותו (=החרב) באומנות ישראל (=תפילה בפה), ולכן גם הם השתמשו באומנותו (החרב).

2. על מה נאמר בפרשתנו: "זאת חוקת התורה"? בקשר ללקיחת שלל מהמדינים.

3. אני אחד ממסעות בני ושמיי זהה לשם של חג. מי אני? סוכות.

4. איזו הלכה נלמדת מהפסוק: "כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש"? כדרך תשמישו כך דרך הגעלתו.

5. כיצד נקראים התכשיטים באיברים הבאים: א. יד. ב. רגל. ג. אף?
א. צמיד. ב. אצדעה. ג. נזם.

6. מי אמר למי: "והייתם נקיים מה' ומישראל"? משה אמר לבני גד ולבני ראובן.

7. "אלה מסעי בני ישראל". א. כמה מסעות היו?
ב. מהו הרמז לכך?

א. 42. ב. בפסוק: "ואלה מסעיהם למוצאיהם". ואלה = גימטריא 42.

8. מהם שמות התחנות במסע א. הראשון? ב. האחרון?
א. רעמסס. ב. אבל השיטים.

9. מה מצאו בני ישראל באילים?
12 מעינות מים ו-70 תמרים.

10. מדוע מפורטים בתורה כל המסעות?

שלנו בחיינו אנו מפקים לא מההישג המקצועי אלא מהמשפחה - הצמיחה, היציבות וה"להיות ביחד" שטיפחנו לאורך השנים - מה שהורינו וסבינו כינו "נחת".

ובפרפראזה על דבריו של הרבי השישי מליובאוויטש רבי יוסף יצחק שניאורסאהן, "עושר יהודי אינו נמדד בתיקי השקעות או מניות או רכוש; עושר יהודי אמיתי הוא להיות מבורך בילדים ההולכים בדרכי השם". בשביל זה עלינו להיות שם למענם ויחד איתם.

אחד מחברי קהילתי ניגש אליי פעם וקרא: "רבי, אני מיליונר!" הכרתי את האדם, וידעתי שאמצעיו הכלכליים צנועים, אבל הוא מיד הסביר: "אני מיליונר של נחת מהילדים!"

אמן. אני מאחל את זה לכולנו.

יוסי גולדמן, שליח חב"ד ביונהסבורג, דרום אפריקה

האר"י הקדוש

האר"יז"ל ותלמידיו עשו את דרכם בשקט מהעיר צפת אל קבר הנביא הושע בן-בארי. רגילים היו ללמוד בין ההרים, ומפעם לפעם היה האר"י מזמין את בני החבורה להשתטח עמו על קברות הצדיקים הפזורים באזור. הם כבר ידעו שע"י השתטחות כזו אפשר להתחבר לנשמת הצדיק ולהשיג סודות עליונים בתורה. האר"יז"ל עמד ליד קבר הנביא בתפילה ארוכה וחרישית, וסביבו תלמידיו. לאחר מכן ישבו והאזינו לדברי תורה וקבלה נשגבים. לפתע הבחינו התלמידים כי פני רבם השתנו.

18. א. באיזו חניה לא היה לעם מים לשתות? ב. מה משמעות שם המקום? א. רפידים. ב. רפידים = רפו ידיהם מהתורה (שנמשלה למים).
19. על הרוצח בשוגג נאמר: "והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו... וישב בה עד מות הכהן הגדול" (ל"ה, 25). ציין 2 סיבות לכך (רש"י).
- א. הכהן הגדול משרה שכונה ומאריך ימיהם של ישראל, ואילו הרוצח מסלק השכינה ומקצר ימים.
ב. הכהן הגדול היה צריך להתפלל שלא יארע דבר כזה בחייו.
20. מי אני: ישוב מפורסם ליד אילת ושמו כשם אחד ממסעות ב"י? יטבתה.
21. מה סיבת הצווי לנקום במדין? בגלל שהמדינים התערבו בריב שלא היה קשור אליהם.
22. א. כמה מלכים היו למדין? ב. פרט את שמותם. א. 5 מלכים. ב. אווי, רקם, צור, חור ורבע.
23. מה ההבדל בין המושגים: שלל, ביזה ומלקוח? שלל = בגדים ותכשיטים. ביזה = מטלטלים שאינם תכשיטים. מלקוח = אדם ובהמה.
24. מהם המתכות המוזכרים בפר' מטות. זהב, כסף, נחושת, ברזל, בדיל ועופרת.

האם כך ראוי לי?! האם עונש של רעב חלילה נגזר עליי ועל בני משפחתי?! וכי רשע אני יותר מכל העולם כולו?! והלא הוא זן את כל העולם בחן בחסד וברחמים, ומדוע לקח ממני את מקור פרנסתי?!"

השתאה התלמיד לראות כמה צדקו דברי האר"יז"ל. הוא הוציא מחיקו את צרור הכסף שאספו התלמידים, פנה אל היהודי ואמר: "שמע-נא ר' יעקב, הנה שמע ה' את תפילתך, ומעתה לא תדע עוד מחסור. אנו, תושבי צפת, נתמוך בך ובמשפחתך, ככל שיידרש".

פני האיש אורו והוא לא ידע את נפשו מרוב שמחה. הוא הביט באושר בבני משפחתו ובמטבעות שהתגלגלו לידיו, ולא חדל מלהודות לה' ולהביע את תודתו לפני האורח שבא ברגע הדרוש, להציל את משפחתו מחרפת רעב.

אולם רבי יצחק לא שת לבו לדברי התודה. פניו הרצינו, והוא פנה אל היהודי בנימה של תוכחה: "הידעת שבעבורך כמעט התחייבו כל תושבי צפת בסכנת כליה ורעב?! כאשר באת בטענות כלפי הקב"ה, הביטו בשמים וראו שאין לך עוזר מקרב אחיך ושכניך, ונגזרה עליהם גזרה – אילולא רבנו הקדוש, ששמע זאת ובזכותו ניצלו כל תושבי העיר..."

התחרט האיש מאוד על הדברים שאמר בתוך צערו, והבטיח כי להבא ישים את מבטחו בה', ולא יתלונן עוד. הוא נפרד מרבי יצחק בהתרגשות, והלה שב אל חבריו לספר להם את סיפורו של ר' יעקב.

שאלו החברים את האר"יז"ל אם אכן סרה הגזרה ונתבטלה. השיב להם, כי אכן הצדקה שנתנו לעני המרוד פעל להסרת הגזרה מעל תושבי צפת.

עבר זמן-מה ופתאום נראה ענן כבד של ארבה מתקרב להרי צפת. אימה נפלה על פני כול. פנו התלמידים אל רבם ושאלוהו אם חלילה לא נתבטלה הגזרה. פני האר"י הקדוש היו מאירות ושלוות, והוא לא נראה דאוג כלל. "הוסיפו לעסוק בתורה, בניי", אמר, "ודאגתכם תחלוף".

עברו כמה רגעים, ורוח עזה הופיעה והדפה את ענן הארבה כולו אל הים, עד שלא נשאר אחד. כך נודע לכול כי בזכות ראייתו הקדושה של האר"יז"ל ניצל כל האזור ממכת הארבה.

האר"י הקדוש התגורר שנתיים בצפת לפני פטירתו, בתקופה זו זכה להפיץ את תורת הקבלה. נפטר בגיל 38 יום ההילולא שלו יחול השבוע, ה' אב.

אתר חב"ד

השמחה השורה עליו תמיד פינתה את מקומה לארשת מתח ודאגה. זמן-מה היה האר"יז"ל מהורהר, ולאחר מכן פנה אל תלמידיו: "הודיעו לי עכשיו כי גזרה קשה מרחפת על תושבי צפת. מכת ארבה תבוא בגבול צפת, אשר תאכל את כל עשב הארץ ותכלה את כל פרי העץ, עד שלא ישאר דבר למחיה בכל הסביבה".

נבהלו התלמידים מאוד ושאלו: "רבנו, עונש חמור כזה על שום מה? במה חטאו תושבי צפת?".

ענה להם האר"יז"ל: "כל זה בא עלינו בגלל יהודי אחד, ר' יעקב אלטרין שמו. עני מרוד הוא ואיבד את מקור פרנסתו, ובא בתרעומת כביכול לקב"ה על מצבו הקשה. כשראו מן השמים שאין איש מיושבי צפת בא לעזרתו, נגזרה הגזרה".

"אבל, רבי", קראו התלמידים, "אולי עוד אפשר לעשות דבר-מה ולהציל יישוב שלם מצרה חס-ושלום. מה עלינו לעשות?".

ציווה האר"יז"ל שכל אחד מתלמידיו ינדב סכום מסויים, והצטבר בידם סכום נכבד. קרא האר"יז"ל לרבי יצחק הכוהן, תלמידו, מסר לו את צרור הכסף וציווהו לגשת לבית האיש העני ולהעניק לו את הצרור.

יצא רבי יצחק וחיפש במבואות העיר, עד שאיתר את ביתו של האיש. מראה הבית מבחוץ היה עלוב ביותר. הקיש התלמיד על הדלת ולא נענה. רק קולות של מרירות וככי נשמעו מתוך הבית. אזר התלמיד עוז ופתח בעצמו את הדלת, והנה הוא רואה את ר' יעקב אלטרין יושב במרכז הבית, סביבו בני משפחתו, והוא מדבר כלפי מעלה, ובוכה...

כניסתו המפתיעה של תלמיד האר"יז"ל השתיקה באחת את בכיו של ר' יעקב. הוא הביט באורח בפנים תמהות, כשואל 'מה רצונך?!'. אמר לו רבי יצחק כי תלמיד האר"יז"ל הוא, וזה עתה שמע מרבו כי ר' יעקב שרוי בצרה ויש לעזור לו. "מה אירע לך ומדוע תבכה?", שאלו הרבי.

ר' יעקב שפך את מר ליבו לפני האורח. הוא סיפר על פרנסתו שעסק בה מדי יום ביומו כדי להביא לחם לביתו. כד גדול של חרס היה לו, ובו היה מוביל מים לחצרות השכנים באזור. מהמעט שהשתכר הצליח להחיות את צאצאיו. עתה נשבר הכד ועמו מטה לחמו. באין לו כד, אין הוא יוצא לעבודתו, ואין לו ממה להאכיל את ילדיו.

"בצר לי פניתי אל הקב"ה", הוסיף היהודי הפשוט לספר, "וטענתי:

מזל טוב! זכות הלימוד מוקדשת להצלחתם של מתן בן שמריהו וגל כתבי לרגל יום הולדתם, וליצחק שמואל בן שמריהו לרגל קבלת מצטיין פלוגתי

להקדשות, הארות, ולקבלת העלון כל יום רביעי
באימייל ניתן לפנות ל:
ShealAvicha@gmail.com